

Archeologienota

Programma van maatregelen voor uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem

KORTRIJK

AMSTERDAMSPOORTJE

(prov. West-Vlaanderen)

Auteurs: Els DUMALIN

Projectcode: 2020B281

1. Aanleiding vooronderzoek

Zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

2. Gemotiveerd advies

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek is de aanwezigheid van een archeologische site mogelijk. Daarom is voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk. Gezien de topografische ligging (in de historische kern van Kortrijk), de bodemgesteldheid (antropogeen/OB) en de aard van de te verwachten archeologische sporen (o.a. potentieel voor middeleeuwen) wordt een vervolgonderzoek in de vorm van een proefputtenonderzoek voorgesteld als de meest aangewezen methode. Voor een uitgebreide evaluatie van de verschillende onderzoeksmethoden wordt verwezen naar het verslag van resultaten (hoofdstuk 2.5.).

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de verschillende onderzoeksfases moeten voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat het grootste deel van het projectgebied zodanig bebouwd en verhard is dat een terreinonderzoek enkel kan plaatsvinden na afbraakwerken, en deze kunnen pas worden uitgevoerd na het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning.

3. Planafbakening

Het projectgebied heeft een oppervlakte van ca. 1.490m² en dient volledig onderzocht te worden door middel van proefputten.

De bestaande bodemverstoring (Figure 2) bestaat uit enkele rijwoningen, een verharde doorgang en een poortgebouw aan de straatzijde. Achteraan het perceel bevindt zich een L-vormig bijgebouw. De diepte van de funderingen van deze gebouwen is niet gekend. Er zijn drie kelders aanwezig in de rijwoningen met dieptes van -161cm, -145cm en -160cm. Centraal op het projectgebied staan zeven beluiken. De diepte van de funderingen worden op maximum -60cm geschat. Tussen de beluiken is er verharding aanwezig, waarvan de diepte niet gekend is. Naast het L-vormig bijgebouw is een verharde put aanwezig met een diepte van ca. -70cm. Tenslotte is het resterende deel van het projectgebied braakliggend.

De nieuwe bodemverstoring (Figure 3) bestaat uit -110cm ter hoogte van de nieuwe gebouwen en -80cm ter hoogte van de nieuwe verharding (met inbegrip van een

aanlegbuffer van 30cm). Lokaal zal de verstoring groter zijn door het plaatsen van enkele nutspuiten.

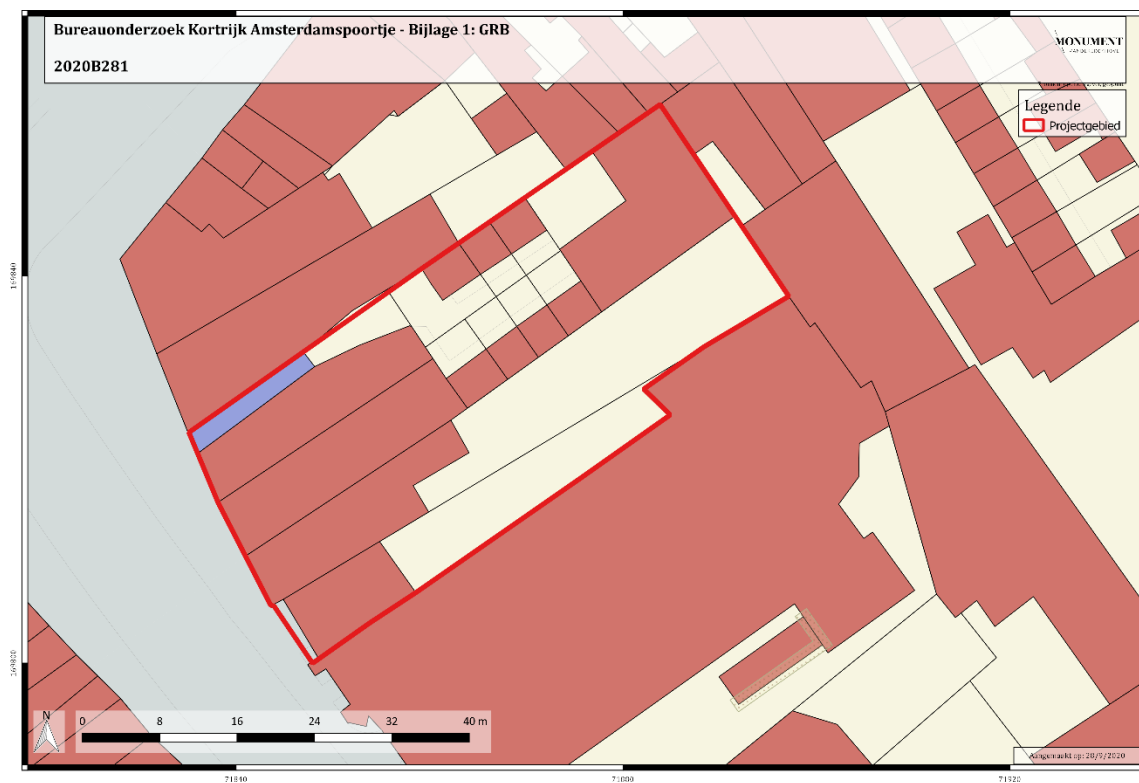

Figure 1: GRB (bron: geopunt.be) met aanduiding projectgebied

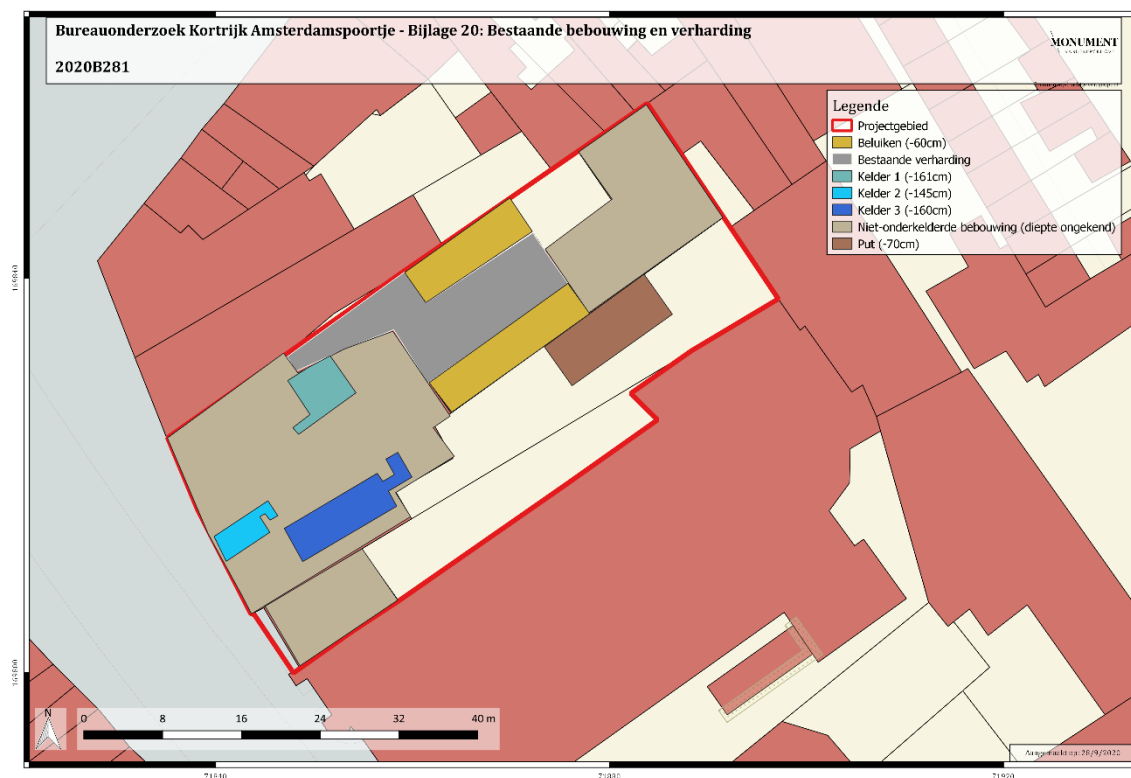

Figure 2: GRB (bron: geopunt.be) met aanduiding bestaande bodemverstoring

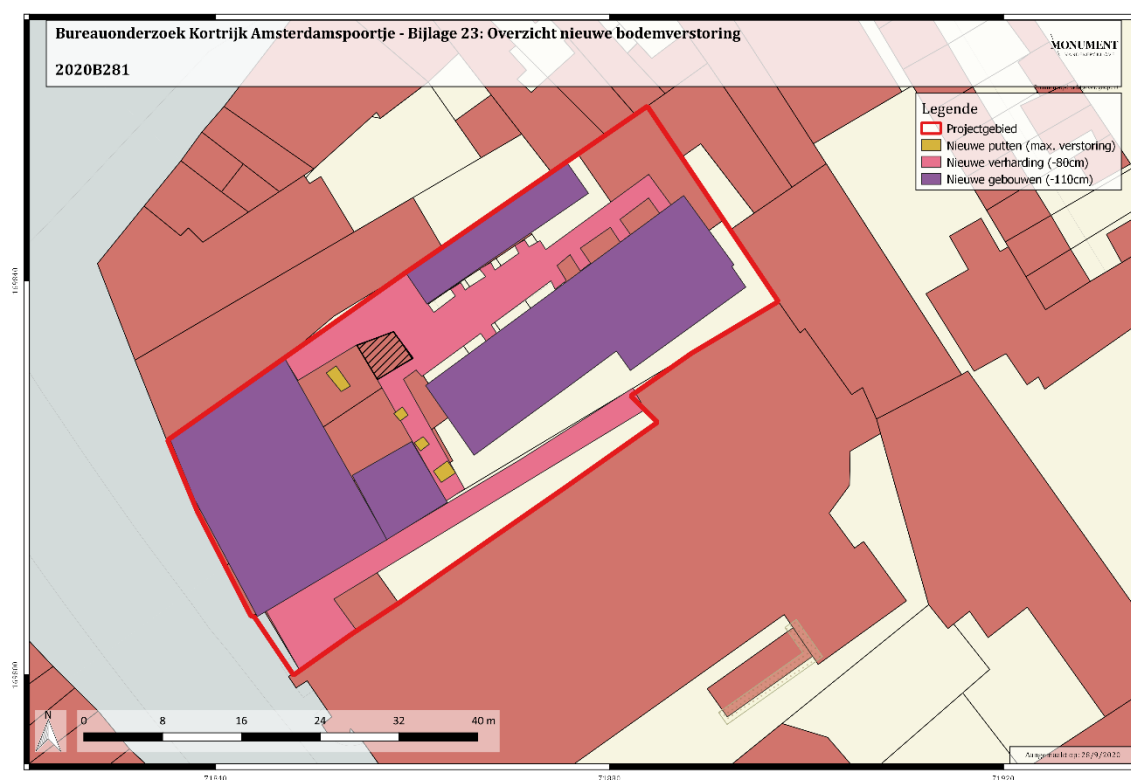

Figure 3: GRB (bron: geopunt.be) met aanduiding nieuwe bodemverstoring

4. Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de ontwikkeling van het projectgebied. Hieronder worden de specifieke (niet limitatieve) onderzoeksvragen voor het proefputtenonderzoek weergegeven. Elke onderzoeksmethode is succesvol beëindigd wanneer haar vraagstellingen succesvol kunnen worden beantwoord. Zolang niet alle onderzoeksvragen succesvol kunnen worden beantwoord, dient men over te gaan op de volgende onderzoeksmethode zoals besproken in hoofdstuk 2.5. van het verslag van resultaten.

Algemene onderzoeksvragen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig?
- Welke is de bodemopbouw, is er sprake van verschillende archeologische niveau's?
- Welke is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Is er een site ouder dan de middeleeuwen aanwezig?
- Zijn er indicaties die op een prehistorische site kunnen wijzen? Zo ja, wat is de te volgen strategie bij een bijkomend verkennend en/of waarderend archeologisch booronderzoek?
- Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten?
- Welke is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
- Is er een archeologische site aanwezig binnen het projectgebied?
- Bedreigen de geplande uitgravingen een archeologische site of is bewaring in situ mogelijk?
- Wat is de diepte van de huidige verstoring?
- Welke zijn de verder te nemen maatregelen i.f.v. de geplande werken?

Specifieke onderzoeksvragen per proefput:

- Proefput 1:
 - Is er informatie over de bouwgeschiedenis van het rijhuis uit 1923 (huisnr. 64)?
 - Zijn er restanten van het 14^e eeuwse gasthuis en/of het Huys St. Fournier?
- Proefput 2:
 - Zijn er restanten van het 14^e eeuwse gasthuis en/of het Huys St. Fournier?
 - Zijn er restanten van de 14^e eeuwse Sint-Elooiskapel?
 - Is er een kerkhof aanwezig?
- Proefput 3:

- Zijn er restanten van de 14^e eeuwse Sint-Elooiskapel?
- Is er een kerkhof aanwezig?
- Zijn er restanten van het 14^e eeuwse gasthuis en/of het Huys St. Fournier?
- Proefput 4:
 - Is er informatie over de bouwgeschiedenis van de beluiken? Wat is de diepte van de funderingen en vloerplaten?
 - Zijn er restanten van het 14^e eeuwse gasthuis en/of het Huys St. Fournier?
 - Zijn er restanten van de 14^e eeuwse Sint-Elooiskapel?
 - Is er een kerkhof aanwezig?
- Proefput 5:
 - Is er informatie over het historische gebruik van het achtererf?
 - Zijn er restanten van het 14^e eeuwse gasthuis en/of het Huys St. Fournier?
 - Zijn er restanten van de 14^e eeuwse Sint-Elooiskapel?
 - Is er een kerkhof aanwezig?
- Proefput 6:
 - Is er informatie over het historische gebruik van het achtererf?
 - Zijn er restanten van het 14^e eeuwse gasthuis en/of het Huys St. Fournier?
 - Zijn er restanten van de 14^e eeuwse Sint-Elooiskapel?
 - Is er een kerkhof aanwezig?

5. Plan van aanpak

Alvorens het onderzoek te starten wordt de huidige bebouwing gesloopt tot op maaiveldniveau. Dit kan zonder de aanwezigheid van een archeoloog. Daarnaast dienen de te behouden muren op een veilige manier gestut te worden.

Wanneer de gebouwen gesloopt en bomen gerooid worden kunnen enkel de bovengrondse delen onbegeleid worden gesloopt. Het uitbreken van de vloerplaten gebeurt onder begeleiding van een archeoloog. Gezien de ligging van het projectgebied in stadscontext kan het uitbreken van funderingen pas gebeuren na afronding van het archeologisch vooronderzoek en dan enkel in die zones waar geen verder archeologisch onderzoek wordt geadviseerd. Dit om te voorkomen dat sloopwerkzaamheden een bijkomende impact hebben op het mogelijk aanwezige bodemarchief.

Relevante archeologische structuren en sporen worden geregistreerd en onderzocht en afgedekt met waterdoorlatende doek.

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen het onderzoeksgebied, dient gebruik gemaakt van zes proefputten. Rekening houdende met werkbaarheid en veiligheid is geopteerd voor proefputten van 4m x 4m, met uitzondering van put 3 die een grootte heeft van 3m x 3m zodat een veilige afstand kan bewaard worden van de kerkmuur en de gestutte muur.

De putten dienen telkens een veilige afstand van min. 2m te behouden ten opzichte van de gestutte muurresten die de bouwheer wenst te behouden.

De diepte van de proefputten blijven in vlak binnen de perimeter van de geplande werken. Dit is -80cm voor proefput 3 en -110cm voor de andere proefputten. Lokaal dient echter, indien mogelijk, in de proefputten verdiept worden tot de onverstoorde C-horizont, teneinde een overzicht te bekomen in de bodemopbouw binnen het terrein. Indien er niet voldoende kan verdiept worden met een graafbak, dient de bodemopbouw aangevuld te worden aan de hand van manuele boringen. Gezien de geringe diepte van de proefputten is bemaling niet nodig in deze fase van het onderzoek.

Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De verdieping naar de volgende vlakken gebeurt pas als het bovenliggende vlak helemaal geregistreerd en onderzocht werd. Bij de verdieping naar de volgende vlakken wordt zoveel mogelijk getracht om muurresten die dateren van voor de tweede helft van de 19de eeuw te behouden. Op die manier kunnen ze in een verder onderzoek in een groter geheel geplaatst worden. Indien hier om praktische redenen van afgeweken dient te worden, dient dit gemotiveerd te worden in het verslag van resultaten.

Proefput 1 dient deels geplaatst te worden op huisnummer 64 en deels op nr. 62. Op deze manier kan inzicht bekomen worden in de bouwgeschiedenis van het rijhuis uit 1923 en recentere bebouwing. De proefput wordt tussen de kelderverdiepingen ingepland.

Proefput 2 dient deels op huisnummer 60, deels op het poortgebouw en deels op het braakliggend terrein geplaatst te worden. Op deze manier kan een inzicht bekomen worden in de complexe stratigrafie van de recente verstoring, als de aard van de verstoring op het braakliggend terrein.

Proefput 3 dient geplaatst te worden op het braakliggend terrein tussen de kerk en de gestutte muur. De put dient een veilige afstand van min. 2m te bewaren van de muren.

Proefput 4 dient deels geplaatst te worden op de locatie van de bestaande beluiken en deels op het braakliggend terrein. De put dient een veilige afstand van min. 2m te bewaren van de gestutte muur.

Proefput 5 dient ingepland te worden op het braakliggend terrein tussen de kerk en het L-vormig bijgebouw.

Proefput 6 dient deels geplaatst te worden op de locatie van het L-vormig bijgebouw en deels op het braakliggend terrein in het noorden van het projectgebied.

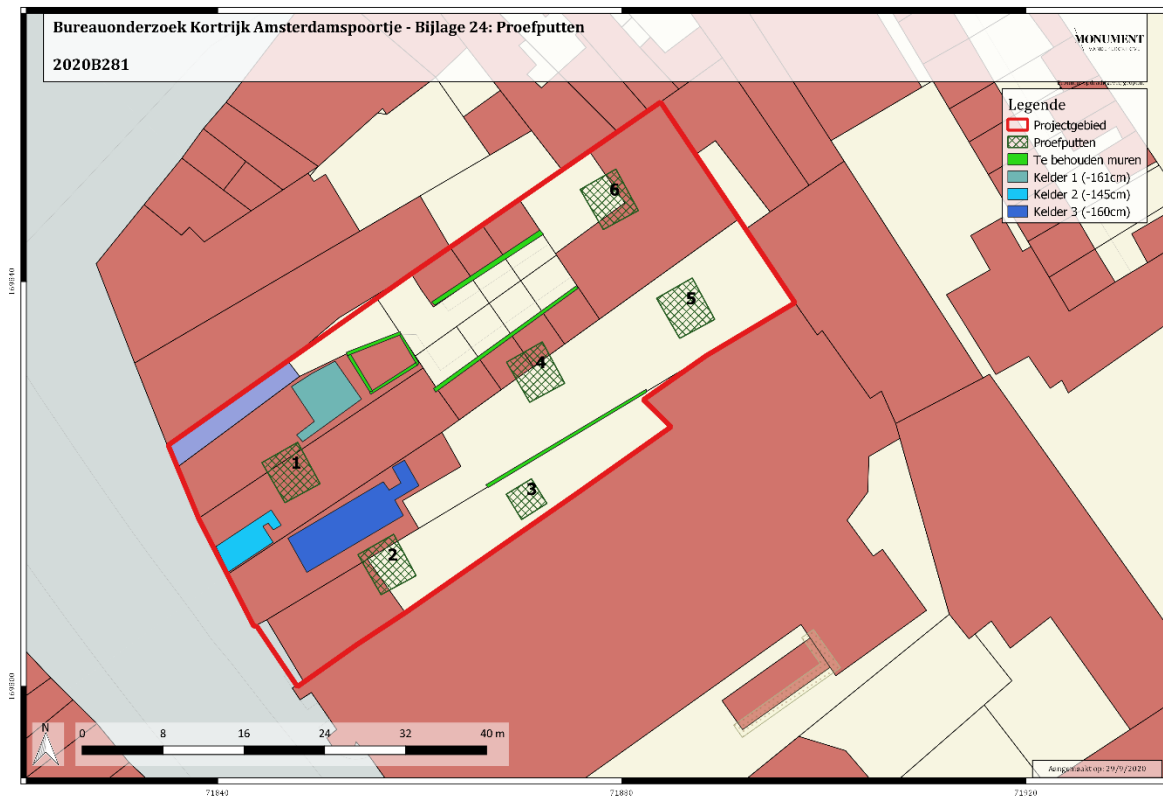

Figure 4: GRB (bron: geopunt.be) met aanduiding proefputten

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de put. Na afloop van het terreinonderzoek worden de putten opnieuw gedicht met de eerder uitgegraven grond. Dit gebeurt op een dergelijke manier dat, indien relevant, de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt.

Indien er wordt afgeweken van het puttenplan, dient dit gemotiveerd te worden bij de opmaak van het verslag.

Het archeologisch ensemble zal gedurende en na het afronden van het onderzoek bewaard worden bij de aannemer archeologie. Na afronding en oplevering van de rapportage wordt het ensemble definitief bewaard op de plaats naar keuze van de bouwheer. Dit wordt besproken bij de start van het project. Bewaring gebeurt conform de bepalingen in de Code Van Goede Praktijk (hoofdstuk 30.2).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hierboven beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. De diverse fases van vooronderzoek moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord

worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

6. Gewenste competenties

- In het kader van het proefputtenonderzoek dient het team te bestaan uit minstens 2 archeologen waarbij minstens één van de uitvoerende archeologen ten minste 220 werkdagen veldervaring heeft met onderzoek van sites met een complexe verticale stratigrafie in stadscontexten en beide beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefputtenonderzoek in stadscontexten.
- Gedurende het terreinwerk dient een (assistent-)aardkundige aanwezig te zijn bij het aanleggen, registeren en interpreteren van de referentieprofielen; voor het nemen van stalen, het bepalen van de analysestrategie en het uitvoeren en interpreteren van analyses. De (assistent-)aardkundige voert dit uit conform de bepalingen inzake referentieprofielen en aardkundige staalname (hoofdstuk 10.3 en 10.4 CvGP). De (assistent-)aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met zandbodems.

7. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

Bureauonderzoek Kortrijk Amsterdamspoortje - Bijlage 1: GRB

2020B281

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

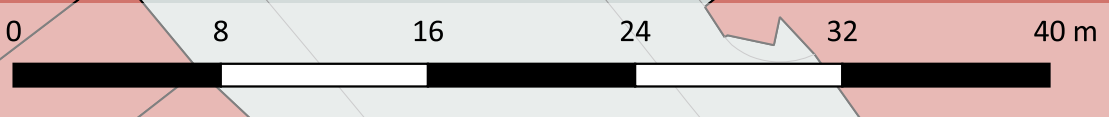
Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Projectgebied

169840

169800

71840

71880

71920

Aangemaakt op: 28/9/2020

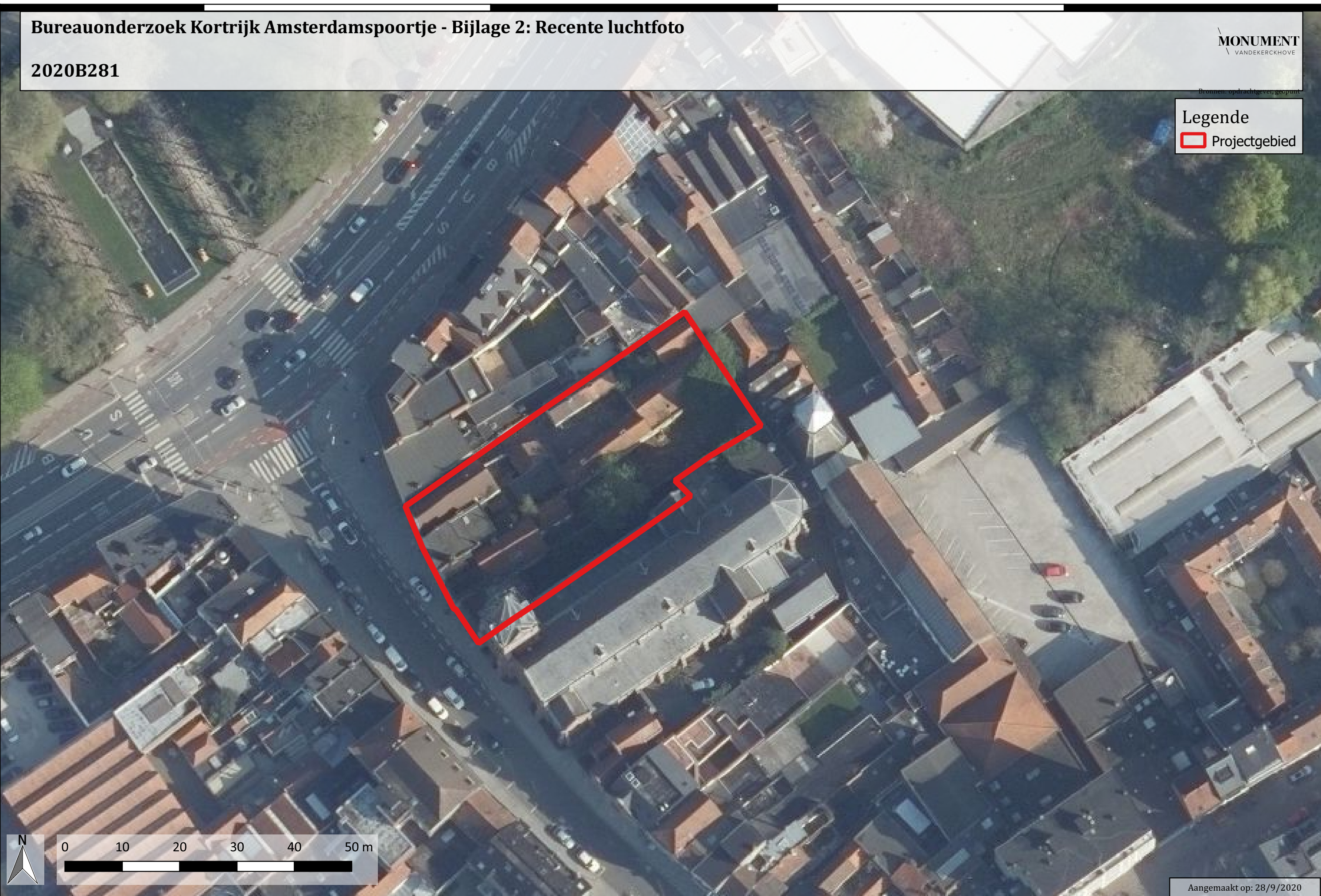
Bureauonderzoek Kortrijk Amsterdamspoortje - Bijlage 2: Recente luchtfoto

2020B281

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende
Projectgebied

0 10 20 30 40 50 m

Aangemaakt op: 28/9/2020

71800

71850

71900

71950

169900

169850

169800

Bureauonderzoek Kortrijk Amsterdamspoortje - Bijlage 20: Bestaande bebouwing en verharding

2020B281

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

Legende

Projectgebied

Beluiken (-60cm)

Bestaande verharding

Kelder 1 (-161cm)

Kelder 2 (-145cm)

Kelder 3 (-160cm)

Niet-onderkelderde bebouwing (diepte ongekend)

Put (-70cm)

169840

169800

Aangemaakt op: 28/9/2020

71840

71880

71920

Legende

Projectgebied

Nieuwe putten (max. verstoring)

Nieuwe verharding (-80cm)

Nieuwe gebouwen (-110cm)

169840

169800

Bureauonderzoek Kortrijk Amsterdamspoortje - Bijlage 24: Proefputten

2020B281

MONUMENT
VANDEKERCKHOVE

Bronnen: opdrachtgever, geopunt

- Legende**
- Projectgebied
 - Proefputten
 - Te behouden muren
 - Kelder 1 (-161cm)
 - Kelder 2 (-145cm)
 - Kelder 3 (-160cm)

169840

169800

0 8 16 24 32 40 m

71840

71880

71920

Aangemaakt op: 29/9/2020